

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Sžo/31/2012
Identifikačné číslo spisu:	1011201790
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:1011201790.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a sudcov JUDr. Gabriely Gerdovej a JUDr. Jany Zemkovej PhD. v právnej veci žalobcu: Mgr. L. B., J., A., právne zastúpená JUDr. Romanom Cibulkom, advokátom so sídlom Hlavná 13, Trnava, proti žalovanému: Generálny riaditeľ Zboru väzenskej a justičnej stráže, Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, Šagátova 1, Bratislava, o preskúmanie postupu a zákonnosti rozhodnutia žalovaného číslo: GR ZVJS-3-10-3/14-2011 zo dňa 12. septembra 2011, konajúc o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S 215/2011-23 zo dňa 26. apríla 2012 jednomyseľne

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S 215/2011-23 zo dňa 26. apríla 2012 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č.: GR ZVJS-3-10-3/14-2011 zo dňa 12. septembra 2011 v spojení s rozhodnutím Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou č. ÚVTOS-6-20/11-2011 zo dňa 30.06.2011 z r u š u j e a v e c v r a c i a na ďalšie konanie. Žalovaný je p o v i n n ý nahradiť žalobkyni trovy konania vo výške 286,58 € pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 154,58 € a iných trov konania vo výške 132 €, do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, na účet právneho zástupcu žalobkyne JUDr. Romana Cibulku, advokáta v Trnave, Hlavná č. 13.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.) zamietol žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala preskúmania postupu a zákonnosti rozhodnutia žalovaného, ktorý zamietol jej odvolanie proti rozhodnutiu riaditeľa Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Hrnčiarovciach nad Parnou č. ÚVTOS-6-20/11-2011 z 30. júna 2011 o uložení povinnosti vrátiť neprávom vyplatenú sumu vo výške 1.482,54 € a rozhodnutie potvrdil.

Krajský súd rozsudok odôvodnil tým, že rozhodnutie žalovaného je vecne a právne správne, pretože v konaní bolo preukázané, že žalobkyňa z personálneho rozkazu obsahujúceho výrok o priznaných zločkách a výške služobného platu mala dostatočnú vedomosť o tom, aký funkčný plat jej v zmysle zákona prináleží a jeho porovnaním s výplatnou páskou musela predpokladať, že jej je k platu vyplácaná vyššia suma, než na akú má právny nárok. Z toho dôvodu je povinná vyplatený majetkový prospech

získaný bez právneho dôvodu vrátiť.

Proti rozsudku krajského súdu podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa a navrhla, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil, žalobe vyhovel a priznal jej náhradu trov konania z dôvodu, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

V dôvodoch odvolania uviedla, že skutkový záver uvedený v odôvodnení rozsudku nezodpovedá skutočnosti, lebo z personálneho rozkazu riaditeľa Ústavu na výkon trestu odňatia slobody (ďalej len ÚVTOS) v Hrnčiarovciach nad Parnou zo dňa 31. 08. 2010 číslo 253 nie je možné zistiť výšku služobného platu a porovnaním jeho obsahu a výplatných pásov v rozhodnom období je zrejmé, že neobsahuje všetky príplatky a priznané zložky platu na ktoré má nárok, a ktoré jej boli a sú aj naďalej vyplácané. Okrem v personálnom rozkaze uvedených príplatkov (rizikového a osobného) jej je naďalej vyplácaný aj hodnotný príplatok a príplatok za výsluhu rokov. Po preložení do funkcie pedagogičky jej bol vyplácaný i tzv. doplatok k služobnému platu, o ktorom nemala dôvod pochybovať, že jej aj predtým vyplácaný, nepatrí. Rovnako nemala a nemá dôvod sa domnievať, že jej nepatrí hodnotný príplatok a príplatok za výsluhu rokov, ktoré sú jej stále vyplácané a ako zložky mzdy nie sú uvedené v personálnom rozkaze. Záver krajského súdu, že vedela alebo z okolností musela predpokladať, že k platu je jej vyplácaná suma, na ktorú nemá právny nárok, nesprávny.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu navrhol rozsudok krajského súdu potvrdiť. Nesúhlasil s námietkou, že z personálneho rozkazu nie je možné určiť výšku hodnotného príplatku a výšku prídavku za výsluhu rokov. V rozkaze je uvedené, do ktorej hodnosti je žalobkyňa ustanovená (kapitán) a v zmysle § 87 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z.z. jej patrí v hodnosti kapitán príplatok vo výške 38,50 €. Tiež je v ňom uvedená doba započítateľnej odbornej praxe v dĺžke 9 rokov a 138 dní, pričom v zmysle § 86 ods. 3 zákona je pre určenie podielu prídavku za výsluhu rokov rozhodná práve táto doba. Podľa § 86 ods. 1 a 2 zákona, žalobkyni v zmysle personálneho rozkazu patrí prídavok za výsluhu rokov vo výške 24,4% z funkčného platu. Možno teda konštatovať, že z personálneho rozkazu možno určiť výšku služobného príjmu.

Aj keď žalobkyňa tvrdí, že bola dobromyseľná a presvedčená, že jej patril služobný plat v zmysle § 35 ods. 10 zákona č. 73/1998 Z.z. ešte po dobu šiestich mesiacov od preloženia, je toto tvrdenie irelevantné, pretože bola preložená na vlastnú žiadosť podľa § 35 ods. 7 zákona, bez nároku na poberanie služobného platu. V súvislosti s touto námietkou poukázal na § 2 zákona č. 1/1993 Z.z. ktorý ustanovuje, že o všetkom, čo bolo v Zbierke zákonov uverejnené platí domnienka, že dňom uverejnenia sa stalo známym každému, koho sa to týka; domnienka o znalosti vyhlásených všeobecne záväzných právnych predpisov je nevyvrátiteľná.

Záverom uviedol, že ak príslušníkovi ZVJS patrí služobný plat v zmysle § 35 ods. 10 zákona č. 73/1998 Z.z., je to v personálnom rozkaze výslovne uvedené, čo nie je prípad žalobkyne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2, § 246c O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a po tom, ako bolo vyhlásenie rozhodnutia uverejnené na úradnej tabuli najvyššieho súdu a na jeho webovej stránke www.nsud.sk, najmenej päť dní vopred, hlasovaním členov senátu v pomere 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011) rozsudok verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p.).

Z obsahu súdneho a administratívneho spisu žalovaného najvyšší súd zistil, že rozhodnutím ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou č. ÚVTOS-6-20/11-2011 zo dňa 30.06.2011 bola žalobkyni, zaradenej v stálej štátnej službe vo funkcii pedagóg v ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou Zboru väzenskej a justičnej stráže, uložená povinnosť vrátiť neprávom vyplatenú sumu (vydať bezdôvodné obohatenie) v celkovej výške 1.482,54 € v lehotách uvedených vo výroku rozhodnutia z dôvodu, že na základe kontroly čerpania rozpočtových prostriedkov kategórie 610 bolo zistené, že za mesiac september až február 2011 jej bol vyplatený bez právneho dôvodu príplatok v zmysle § 287ca zákona.

Žalobkyňou podané odvolanie žalovaný napadnutým rozhodnutím č. GR ZVJS-3-10-3/14-2011 zo dňa 12. septembra 2011 zamietol a rozhodnutie potvrdil.

Z administratívneho konania vyplýva, že žalobkyňa bola personálnym rozkazom č. 278 zo dňa 20.08.2010 podľa § 35 ods. 7 zákona č. 73/1998 Z.z. dňom 01.09.2010 preložená do ÚVTOS v Hrnčiarovciach nad Parnou na základe vlastnej žiadosti (z 28.02.2010) v súvislosti so skončením rodičovskej dovolenky, a podľa § 33 ods. 1 zákona týmto dňom ustanovená do funkcie „Pedagogička“

úseku pedagogických a psychologických činností oddelenia výkonu trestu a otvoreného oddelenia Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Hrnčiarovciach nad Parnou. Následne bola personálnym rozkazom č. 253 zo dňa 31.08.2010 zaradená do 6. platovej triedy a podľa § 86 ods. 3 zákona č. 73/1998 Z.z. jej bola priznaná doba započítateľnej praxe v dĺžke 9 rokov 138 dní. Týmto rozkazom jej boli zároveň priznané príplatky: rizikový príplatok vo výške 175 € a osobný príplatok vo výške 100 €.

Riaditeľ Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou listom zo dňa 30.05.2011 vyzval žalobkyňu na vrátenie neoprávnene vyplateného služobného príjmu ako bezdôvodného obohatenia podľa § 251 zákona č. 73/1998 Z.z. z dôvodu, že kontrolou čerpania rozpočtových prostriedkov kategórie 610 bolo zistené, že za mesiace september 2010 až február 2011 jej bol 6x neoprávnene vyplatený príplatok, ktorý činí 1.482,54 € + zvýšené odvody za zamestnávateľa.

Podľa § 251 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z.z., bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Neprávom vyplatené sumy je policajt povinný vrátiť, ak vedel, alebo z okolností musel predpokladať, že ide o sumy nesprávne určené alebo omylom vyplatené, a to v lehote do troch rokov od ich výplaty (§ 251 ods. 3 citovaného zákona).

Podľa § 287ca zákona č. 73/1998 Z.z. (prechodné ustanovenie účinné od 1. marca 2009), ak dňom 1. marca 2009 dôjde k zníženiu služobného platu príslušníka informačnej služby, príslušníka bezpečnostného úradu, príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže a príslušníka Železničnej polície podľa § 84 ods. 2 písm. a) až m) oproti sume, ktorá je súčtom posledného priznaného služobného platu podľa § 84 ods. 1 písm. a) až m) a jednej šestiny ďalšieho služobného platu podľa § 102 ods. 5 predpisov platných do 28. februára 2009, poskytne sa takémuto príslušníkovi doplatok k služobnému platu vo výške vzniknutého rozdielu. Doplatok sa poskytuje dovtedy, kým sa uvedený rozdiel neodstráni, pričom sa z doplatku odpočítava suma valorizácie v nasledujúcich rokoch, najdlhšie však do skončenia výkonu funkcie, ktorú vykonával do 28. februára 2009.

Ako bolo vyššie uvedené, zákon č. 73/1998 Z.z. upravuje štátnu službu príslušníkov ZVJS a právne vzťahy s tým súvisiace. Citovaný zákon v ustanovení § 251 síce upravuje bezdôvodné obohatenie, ktoré je inštitútom súkromného práva (nie verejného), avšak uvedená právna norma, ale ani ďalšie ustanovenia tohto zákona neupravujú možnosti jeho riešenia a ani z nich nevyplýva, že by vydanie rozhodnutia o povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy (bezdôvodné obohatenie) patrilo do právomoci správneho orgánu. Naviac, správny orgán svoj nárok na neprávom vyplatený doplatok za mesiace september 2010 až február 2011 opiera o § 287ca zákona č. 73/1998 Z.z. (prechodné ustanovenia zákona).

Podľa § 244 ods. 1, 2 O.s.p., v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. V správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy (ďalej len "rozhodnutie správneho orgánu").

Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumie rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb, alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť (§ 244 ods. 3 O.s.p.).

Pre posúdenie veci je zásadnou právnou otázkou, či do právomoci správnych orgánov patrí i vydanie rozhodnutia na plnenie, ktorého obsahom je vydanie bezdôvodného obohatenia. Bezdôvodné obohatenie je totiž nárokom z horizontálneho právneho vzťahu a má súkromnoprávny charakter. Tomu zodpovedá i jeho systematické zaradenie v trinástej časti (spoločné ustanovenia) zákona č. 73/1998 Z.z. Táto časť okrem iného upravuje v § 249 právne úkony, v § 250 neplatnosť právneho úkonu, v § 251 bezdôvodné obohatenie. Všetky tieto inštitúty majú súkromnoprávny charakter. Ide o horizontálne vzťahy, ktoré patria do právomoci súdov podľa § 7 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. Na to, aby o nároku z bezdôvodného obohatenia alebo platnosti právnych úkonov rozhodoval správny orgán, musel by zákon č. 73/1998 Z.z. obsahovať výslovné ustanovenie, že takýto nárok prejednáva a rozhoduje správny orgán. Ustanovenie § 251 ods. 3 zákona č. 73/1998 Z.z. upravuje iba povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie, neuvádza však, že takýto je oprávnený prejednať a

rozhodnúť správny orgán. Správne orgány zásadne realizujú svoju právomoc vo forme rozhodnutí vo vertikálnych (vrchnostenských právnych vzťahoch), v horizontálnych vzťahoch iba na základe výslovného splnomocnenia zákona.

Najvyšší súd súčasne konštatuje, že správny orgán je oprávnený uplatňovať nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v občianskoprávnom konaní. Uplatniť nárok na vrátenie neprávom vyplatených súm teda možno občianskoprávnou žalobou, na prejednanie ktorej sú v prvom stupni podľa § 9 ods. 1 O.s.p. príslušné okresné sudy.

Vzhľadom na uvedené sú rozhodnutia správnych orgánov v rozpore so zákonom, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 S 215/2011-23 zo dňa 26. apríla 2012 podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. zmenil tak, že rozhodnutie žalovaného v spojení s rozhodnutím správneho orgánu prvého stupňa ako nezákonné zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

O náhrade trov konania najvyšší súd rozhodol podľa § 224 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení s § 246c O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p., tak, že úspešnej žalobkyni priznal právo na náhradu trov celého konania, (prvostupňového a odvolacieho konania), pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia vo výške 154,58 € a zo zaplateného súdneho poplatku za žalobu a odvolanie vo výške 132 €, spolu vo výške 286,58 €.

Trovy právneho zastúpenia boli priznané za dva úkony právnej služby, a to: prevzatie a príprava zastúpenia a podanie žaloby na súd, podľa § 11 ods. 4 v spojení s § 14 ods. 1 písm. a/ a b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. vo výške uplatnenej žalobkyňou, k tomu prislúchajúci režijný paušál a DPH podľa § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z.

Trovy právneho zastúpenia si žalobkyňa uplatnila v podaní zo dňa 06.12.2011.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.